

Dijaspora i izbori

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2007/10/28 19:18:12

Približavanjem izbora u Hrvatskoj se javnosti sve više raspravlja o pravu glasovanja državljana Hrvatske na parlamentarnim izborima.

Tome vjerojatno doprinose i izjave predsjednika Mesića ali i Milanovića; evo kolebanje o eventualnom izlasku SDP-a na izbore u 11. izbornoj jedinici u kojoj glasaju državljani Hrvatske u inozemstvu. No, sigurno je da je ova tema postala značajna i zbog toga što je Sanader ukinuo sve kako bi birače u inozemstvu maksimalno mobilizirao za izlazak na izbore ne libe; i se pri tome zloupotrijebiti i diplomatsko-konzularne misije Hrvatske u inozemstvu.

I dok u medijima traje rasprava o pravu glasovanja državljana Hrvatske u inozemstvu, koje kolokvijalno zovemo dijaspora (iako taj termin ne postoji ni u jednom propisu) propušta se suština rasprave. A ona nije (samo) u tome da državljani u inozemstvu imaju pravo glasa nego i u činjenici što postoji njihovo pravo na zastupljenosti u Saboru. Dakle priznao im je aktivno i pasivno biračko pravo. Broj zastupnika iz te 11. izborne jedinice je promjenljiv zbog uvođenja takozvane „fiksne kvote“. U prošlom sazivu Sabora iz 11. izborne jedinice u Saboru je bilo 4 zastupnika ali pamtim o sazivu Sabora kada je iz te jedinice u Saboru bilo i 12 zastupnika. Predsjednik Mesić otvara i raspravu o tome jesu li Hrvati u Bosni i Hercegovini „dijaspora“ ili ne. To je u ovom trenutku nebitno jer zakon i Ustav ne poznaju „dijasporu“ nego državljane Republike Hrvatske koji imaju ili nemaju mjesto prebivališta u Hrvatskoj.

Ovo je inače klasičan primjer loše rasprave o izbornim modelima i izbornim pravima. U Saboru sam nekoliko puta upozoravao na činjenicu da set zakona koji se direktno ili indirektno odnose na izborni sustav započinje s zakonom o državljanstvu, zakonom o prebivalištu, zakonom o popisu birača, pa zakonom o DIP-u i tek onda zakonom o izborima. Naime, kada jednom uvedete pravo na dvojno državljanstvo i još k tome dvojnim državljanima date pravo da imaju dva prebivališta (ono u inozemstvu i u Hrvatskoj), a Ustav da biračko pravo da svim državljanima, izbornim zakonom gotovo je nemoguće drugačije urediti izbornu pravo osim prava dijaspore na zastupljenost u parlamentu putem posebne izborne jedinice.

Sada raspravljati o pravu glasovanja dijaspore, da i ja upotrijebim taj izraz, nema smisla. Ustav biračko pravo daje svim državljanima, izborni zakon je to regulirao i sada svaki pristojan političar može samo konstatirati slaže li se s takovim rješenjem ili ne. Ustav i Zakon moramo poštivati svi. A hoće i netko, ukoliko osvoji vlast to mijenjati pustimo kampanji, obećanjima i rezultatima izbora.

No vratimo se na početak, na suštinu. Zašto je dakle Sanaderu toliko stalo do što većeg odaziva birača na izbore u dijaspori? Dva su razloga: prvo; svjestan je da će rezultati izbora odnosno pobjeda-poraz ovisiti o ne više od 4-5 parlamentarnih mjesta i drugo; nakon odustajanja Milanovića od liste za dijasporu svjestan je da tu razliku može dobiti SAMO u dijaspori.

Zašto je odziv birača na izbore u dijaspori bitan? Zbog takozvane „nefiksne kvote“.

Naime, broj zastupnika iz 11. izborne jedinice utvrđuje se na slijedeći način:

1. Broj birača izašlih na izbore u deset izbornih jedinica u Hrvatskoj podijeli se na 140 (broj zastupnika koji se bira) i dobije se prosječan broj glasova potreban za osvajanje jednog saborskog mandata. Na izborima 2003. to je bilo oko 17.000.

2. Zatim se broj birača izašlih na izbore u 11. izbornoj jedinici podjeli s brojem glasova koji je bio potreban za osvajanje jednog mandata u deset izbornih jedinica u Hrvatskoj i dobije se broj mandata na koji ima pravo 11. izborna jedinica

Nemam pri ruci te podatke ali 2003. to je bilo otprilike ovako:

Hrvatska:

$$2.400.000 : 140 = 17.000$$

Dijaspora:

$$70.000 : 17.000 = 4$$

Sanader pokušava dakle broj birača u 11. izbornoj jedinici koji izađe na izbore da na bar 100.000 a to može donijeti još najmanje dva mandata. Naravno da se maksimalno koncentrira na susjednu BiH jer je 2003. od oko 70.000 izašlih na izbore u cijelom svijetu bilo njih oko 15.000 a sve ostalo u BiH. A na ovim izborima broj birača upisanih u biračke popise u 11. izbornoj jedinici biti će oko 415.000 od čega oko 300.000 u BiH.

Mogu li birači u deset izbornih jedinica u Hrvatskoj Sanaderu pomrsiti račun? Mogu li dakle birači u Hrvatskoj smanjiti broj zastupnika dijaspore?

Mogu, itekako mogu. Velikim odazivom na izbore. Što je veći odaziv na izbore birača u Hrvatskoj to je manji broj mandata iz 11. izborne jedinice odnosno dijaspore.

I na kraju dokazi da Sanader zloupotrebljava diplomatsko-konzularne misije.

Dokaz broj 1: u uputama koja je ministrica Kolinda razaslala širom svijeta NE pozivaju se državljani Republike Hrvatske BEZ prebivališta u Hrvatskoj da prijave eventualnu smrt članova obitelji koji je na popisu birača. Za državljane RH bez prebivališta u RH to je veoma bitno jer je iz popisa birača nekoga moguće brisati samo temeljem vjerodostojne isprave tijela vlasti države u kojoj je umro a za tu činjenicu naša diplomatsko - konzularna predstavništva ne mogu znati ako netko od obitelji ne izvrši tu prijavu. Zbog toga na popisu birača u 11. izbornoj jedinici ima „mrtvih duša“ koliko će im trebati.

Dokaz broj 2: u istim uputama državljanima SA prebivalištem u Republici Hrvatskoj a koji imaju prebivalište i u inozemstvu ne daje se uputa da imaju pravo glasati za liste kandidata iz one izborne jedinice na području koje imaju prebivalište u Hrvatskoj (npr. netko tko živi u Kanadi a ima prijavljeno prebivalište i u Hrvatskoj može glasati za liste kandidata 3. izborne jedinice) već se im indirektno nameće kao jedina mogućnost glasanje samo za listu u 11. izbornoj jedinici.